

آسیب شناسی عزاداری عاشورا

پدیدآورده (ها) : هادی منش، ابوالفضل
میان رشته ای :: پیام :: دی 1388 - ویژه ماه محرم - شماره 97
از 166 تا 194

آدرس ثابت : <http://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/929514>

دانلود شده توسط : مرکز مدیریت حوزه های علمیه-کتابخانه ایت الله بروجردی
تاریخ دانلود : 29/04/1395

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

پایگاه مجلات تخصصی نور

www.noormags.ir

آسیب شناسی عزاداری
عاشورا

ابوالفضل هادی منش

چکیده

کلیدواژه‌ها: آسیب، آسیب‌شناسی، عاشورا، فرهنگ، سوگواری، عزاداری.

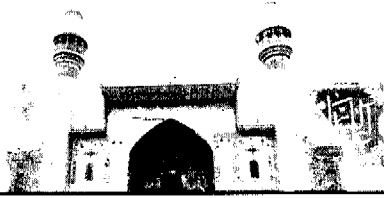
عزت شیعه، مرهون عاشورا است. عاشورا فقط نقطه‌ی عطفی در بیداری ملت‌های مسلمان و شکل‌گیری قیام‌ها و نهضت‌های بعد از خود نیست، بلکه کانون شعور و عزم شیعه نیز هست. توجه به عاشورا همواره در تاریخ، سربلندی و بالندگی به همراه داشته است؛ اما در سیر تطوّر خود، گاه بین مسلمانان نیز دچار بی‌مهری شده و قرائت‌های گوناگونی از آن بیان گردیده است. گاه آن را زاییده‌ی عصیت عرب قلمداد کردند و سرچشمه‌ی تکوینی آن نادیده گرفته شد و تا حد یک رویداد طبیعی و یک درگیری قومی تنزل پیدا کرد. گاه با تحلیل‌های مدرن، اسرار و حقایق پنهان انکار شد و تأثیرگذاری شگرف آن، مورد بی‌توجهی قرار گرفت و پای‌بندی به ارزش‌های آن، بوج و غیراجتماعی تلقی شد. گاه موج دین‌گریزی، آن را مورد هجوم قرار داد و افکار خواب‌آلوده‌ی ملت‌های مسلمان، متوجه دگرگونی‌های دنیای صنعتی شد و اذهان ملت‌های اسلامی از حوالی نقطه‌ی وحدت بخش عاشورا و فرهنگ متعالی آن دور گردید. هجوم گسترده‌ی روشنفکری به پیکره‌ی عاشورا، خود داستان دیگری است که ارمغان سوء دیگری در پی داشت.

مقدمه

عاشورا، روح آزادی است و نباید یک قیام کهن در کورمه‌های تاریخ خلاصه شود. عاشورا زندگی آزادمردانه است نه تلاشی مذبوحانه برای زنده ماندن و تا هر زمان که ستمگری بخواند روح آزاده و جسم آزاد را به بند کشد، این ندا بلند است و تا فرجام زندگی بشر، تداوم دارد.

امام خمینی علیه السلام تنها فردی بود که در عصر حاضر این نکته را بهتر از هر کسی درک کرد و به آن نمودی عینی و بارز به نام انقلاب اسلامی بخشید. او با تکیه بر آموزه‌های بلند عاشورا، جلوی هجوم فرهنگی، سیاسی و نظامی دشمن را گرفت. عاشورا به مدد اندیشه‌ی تابناک او دوباره جایگاه فراموش شده‌ی خود را بازیافت؛ چه اینکه او عاشورا را سندی استوار در برابر هجوم فرهنگی بیگانه می‌دید و پای‌بندی به اصول و ارزش‌های آن را رمز بقای اسلام می‌انگاشت.

عاشورا، روح آزادی است و نباید یک قیام کهن در کورمه‌های تاریخ خلاصه شود

عاشورا موضوعی است که از تلاقی روایت دینی و روایت تاریخی پدید آمده است و می‌توان از سوگواری عاشورایی به آینه تمام‌نمای حرکت، اهداف و پیامدهای انقلاب عاشورا تعبیر کرد و آموزه‌های اجتماعی آن را در راستای اندیشه ناب اسلامی، نمادی کامل از آموزه‌های دین برتافت؛ زیرا این فرهنگ، یک سنت دینی است که در تاریخی مقدس و جغرافیایی آسمانی ریشه دارد؛ از این رو آثار بی‌شماری بر روان و رفتار شخص باقی می‌گذارد، هم‌چنین پای‌بندی به فرهنگ اصیل عاشورا، یکی از بهترین راهکارهای رسیدن به تعالی فرهنگی در جامعه است؛ چرا که این فرهنگ سازنده، همه نیازهای یک جامعه آزاد و ارزشی را به‌طور ذاتی برطرف می‌سازد و با اثر گذاشتن در روح، جان و فطرت بشر - اعم از مسلمان و غیر مسلمان - آنان را به سوی خود جذب می‌کند، هم‌چنین بازتاب تلاش‌های سیاسی حضرت زینب علیها السلام و روشنگری‌های

به یقین آموزه‌های عاشورا از شاه‌رگ حیاتی عزاداری در جامعه جریان می‌یابد. این نکته به تنهایی اهمیت و ضرورت صیانت از فرهنگ صحیح سوگواری عاشورا را اذعان می‌دارد و هر روز بر حساسیت تبیین نظام‌مند باورهای عاشورا و آسیب‌زدایی از آن در عرصه اجتماعی افزوده می‌شود؛ زیرا بسیاری از مردم در جریان برپایی آیین‌های سوگواری عاشورا و الگوسازی از حادثه کربلا، منش و روش خود را تغییر می‌دهند و با الهام گرفتن از گزاره‌های ارزشی عاشورا، می‌توانند در تغییر سرنوشت خود، خانواده و اجتماع خویش، نقش داشته باشند.

ضرورت آسیب‌شناسی

هر فرهنگ و آیینی با گذشت زمان، از برخی دگرگونی‌های اجتماعی اثر می‌پذیرد و در صورتی که توجهی به این روند، انحراف آن از هدف اصلی آغاز می‌شود و به اصطلاح دچار آسیب می‌گردد. فرهنگ سوگواری عاشورایی، یک سنت دینی است که در یک واقعه تاریخی ریشه دارد و به عنوان یک واقعیت اجتماعی در ذهن و اندیشه و روان شیعه جا گرفته و در قالب رفتار و مناسک اجتماعی و ویژه‌های ظهور می‌یابد؛ در واقع فرهنگ

فرهنگ سوگواری عاشورایی، یک سنت دینی است که در یک واقعه تاریخی ریشه دارد

خاستگاه فردی آسیب‌ها

عاطفه و احساسات از مهم‌ترین عناصر شخصیت آدمی است و همواره نقش سازنده‌ای در زندگی فردی و اجتماعی انسان دارد و می‌تواند مسیر را برای یک حرکت هدفمند و عقلانی فراهم سازد. در اصل، نوعی حس کمال‌جویی در انسان وجود دارد است که تمایلات مختلفی بنیان آن را بی‌ریزی می‌کند و تکرار و مداومت سبب رشد آن می‌شود. این عواطف در بارزترین حالات خود به صورت گریستن و اشک ریختن ظاهر می‌شود. اشک می‌تواند برخاسته از شوق باشد یا اندوه؛ اما در هر دو حالت، بالاترین سطح بروز و تحریک عواطف را نشان می‌دهد. بیشترین تأثیری که سوگواری بر شرکت‌کنندگان می‌گذارد، واکنش‌های روانی‌ای است که در قالب اشک ریختن، ظهور می‌کند و سبب اندوه و گریه مخاطب می‌شود. این اندوه هرگز جنبه منفی ندارد و گریه‌ای دور از ذلت و خواری است؛ بلکه اشک شرکت‌کنندگان در سوگواری‌ها اشکی برخاسته از کمال‌جویی آنان است. آنان یا به خاطر همدردی و شرکت در حماسه

ارزشمند ایشان - که همگام با قیام شکوهمند کربلا صورت گرفت - به خوبی احیاگر روح حماسه و پایداری در جامعه است. تحلیل دستاوردهای قیام کربلا، حرکت‌های بیدارگرانه پس از آن، بررسی و تدقیق در مواضع سیاسی و شیوه مبارزاتی آنان در فضای خفقان‌بار دوران اموی، در فرهنگ‌سازی عاشورایی و حماسه آفرینی اجتماعی، نقش به‌سزایی خواهد داشت؛ بنابراین باید با موضوع سوگواری برخورد جدی تری داشت و آن را مقوله‌ای نمادین و دور از هدف و برنامه نپنداشت و باید در راستای زدودن تحریف‌ها و آسیب‌های آن کوشید تا روز به روز بر غنای آن افزوده گردد.

مقام معظم رهبری در این زمینه می‌فرماید: «امروز حسین بن علی علیه السلام می‌تواند دنیا را نجات دهد؛ به شرط آنکه با تحریف چهره‌ی او را معشوش نکنند. نگذارید مفاهیم و کارهای تحریف‌آمیز و غلط، چشم‌ها و دل‌ها را از چهره‌ی مبارک و منور سیدالشهداء علیه السلام منحرف کند. باید با تحریف مقابله کنیم.»^۱

۱. سخنرانی مقام معظم رهبری، ۷۴/۴/۳

سپاهی دل است.»^۲

در این میان، سوگواری‌های عاشورا نقش ویژه‌ای در تحریک عواطف پاک مردمی دارد و از آنجا که سوگواری عاشورایی در عواطف دینی شیعه ریشه دارد می‌توان خاستگاه برخی از آسیب‌های امروزی را وجود عنصر فعال عاطفه در بدنه اصلی سوگواری قلمداد کرد. داستان غم‌انگیز شهدای کربلا و تأثیر آن بر مخاطب، چنان طوفانی از اندوه در وجود او بر می‌انگیزاند که امواج پرتلاطم آن در سوگواری‌ها مشاهده شده، سبب بروز شور و التهاب در محافل سوگواری می‌گردد.

خاستگاه اجتماعی آسیب‌ها

۱. آسیب حذف حقیقت

آسیبی که همواره آیین عزاداری عاشورا را تهدید می‌کند، دگرگون شدن صورت معنوی و جنبه آسمانی رخدادهای تاریخی و تبدیل آن به عناصر طبیعی و مادی است. در این حالت، نگاه به رویدادها، نگاهی کاملاً زمینی خواهد بود. از میان تحلیل‌گران و تاریخ‌نویسان، ابن‌خلدون نخستین کسی است که از چنین زاویه‌ای به رویداد کربلا

عاشوراییان با آنان هم‌نوا شده و از حسرت عدم حضور در حماسه آنان می‌گیرند یا از سر محبت و علاقهای است که نسبت به معشوق خود، آفتاب کربلا، حضرت حسین علیه السلام و خانواده و یاران او دارند که این خود، عین حماسه و حضور است که در هر حال، پیامدی جز عزت و کمال برای فرد سوگوار به دنبال نخواهد داشت. گریه‌ای که نه از سر زبونی و ذلت، بلکه برخاسته از روحیه شهادت طلبی و عزت باشد، ایجاد نوعی آرامش و تعادل روحی در فرد می‌نماید که پیامد و آثار آن حتی در زندگی روزمره نیز پدیدار می‌شود و تفاوت این افراد با سایر کسانی که دور از شرکت در این محافل زندگی می‌کنند به خوبی آشکار می‌گردد؛

زیرا اغلب سوگواران افرادی با روحیه‌های قوی، پر نشاط و مثبت هستند که سختی‌ها و مشکلات زندگی، توان از پای در آوردن آنان را ندارد.

از نظر اسلام، گریستن و اشک ریختن برای مسائل غیر دنیوی از ارزش ویژه‌ای برخوردار است. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرماید: «اشک چشم و نرمی دل، هدیه‌ای از مهرورزی پروردگار است»^۱
همچنین: «خشکی چشمان نشانه سنگینی و

۱. مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، بیروت، مؤسسه الرساله، ۱۴۰۳ هـ. ق، ج ۹۰، ص ۲۲۶.
۲. همان.

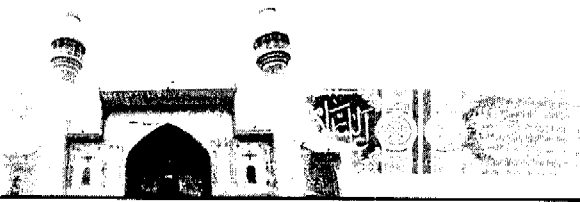

از این رو، همه مردم بر ولایت‌عهدی یزید متفق گشتند». او این کار را به سود جهان اسلام می‌دانست؛ زیرا به گفته وی، بنی امیه خدایان قدرت در جزیرهٔ العرب به شمار می‌رفتند؛ به همین دلیل، معاویه، پسر خود را شایسته خلافت دانست و از دیگر کسانی که شایستگی این مقام را داشتند، چشم پوشید. این تحلیل درباره‌ی اصل جنبش امام حسین علیه السلام است و به طور مستقیم به مراسم عزاداری مربوط نیست؛ ولی گسترش این دیدگاه میان عزاداران امام حسین علیه السلام بسیار خطرناک است.

این نگاه مادی، عاشورا را تا حادثه‌ای زمینی و شکست خورده پایین می‌آورد که پیامد نامیمون آن، خشکاندن باطن و سرچشمه تکوینی فرهنگ عاشورا خواهد بود. این تحلیل هیچ‌گاه میان مسلمانان رونق نگرفت و جایگاهی پیدا نکرد. با توجه به همه این مسائل این نگاه، پیوند این جریان را با جنبه آسمانی مسئله از هم نمی‌گسلد؛ ولی آسیبی زیانبار برای مراسم عزاداری به شمار می‌رود.

نگریسته و دیدگاه او سرچشمه آسیب‌های بسیاری گردیده است. او با نقد تاریخی خود، چهره‌ی معنوی و صورت قدسی جریان را زیر سؤال می‌برد و می‌کوشد به نوعی، از حوادث، تحلیل طبیعی ارائه دهد؛ چون او در شمار اشاعره است و غیب را انکار نمی‌کند؛ ولی غیبی را باور دارد که با چشم پوشی از آن، سنت‌ها را می‌توان شناخت. او این رویداد بزرگ را در این جمله، فشرده می‌کند که تنها هدف عصبیت، غلبه و تسلط برای رسیدن به حکومت بوده است.^۱ این خلدون می‌گوید: این جریان، ساخته و پرداخته عصبیت عرب بوده و مقتضای عصبیت اعراب، حاکمیت قریش و خلافت یزید است. معاویه نیز با آگاهی از این امر، یزید را به جانشینی خود برگزید؛ زیرا می‌دانست حاکمیت جز با یزید راست نمی‌آید. پس مصلحت آن بود که یزید را جانشین خود سازد. ابن خلدون بر این باور است که امام حسین علیه السلام برای امر به معروف به پا خاست؛ ولی به دلیل ناآگاهی از این قاعده، در کار خود اشتباه کرد. وی می‌گوید: «در آن زمان، حاکمیت سیاسی به طور طبیعی بر اساس عصبیت عرب شکل می‌گرفت که در بنی‌امیه متمرکز بود؛

۱. ابن خلدون، عبد الرحمن، مقدمه ابن خلدون، تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۹ هـ. ش، ج ۱، ص ۲۶۵.

۲. آسیب تحلیل مدرن

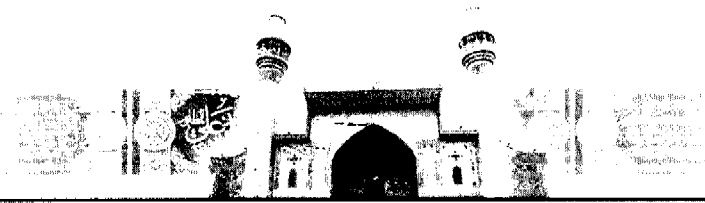
این گونه تحلیل‌ها با هجوم به فرهنگ عاشورا، به انکار اسرار و حقایق مقدس این واقعه می‌انجامد. پیشینه این تحلیل‌ها به دوره‌ی رنسانس در غرب برمی‌گردد. آثار رنسانس به سرعت به جوامع اسلامی راه یافت و با اثر گذاردن بر فرهنگ دینی ملت‌های مسلمان، آن را به حرکت در موازات دیگرگونی‌های ضد دینی در غرب، وادار ساخت. این روند در دوران مشروطه به اوج خود رسید و شیوه‌ی تاریخ‌نویسی غربی، بر تاریخ اسلامی ما سایه افکند. دلیل آن نیز اقتدار یافتن نیروهای روشن‌فکری بود که از آموزه‌های ضد دینی غرب، تأثیر پذیرفته بودند. آنان با پشتیبانی فکری و مادی غرب، بر فرهنگ اسلامی این مرز و بوم هجوم آوردند و کوشیدند مبانی آیین عزاداری را در فرهنگ عاشورایی سست سازند. این پدیده با ظهور رضاخان، با شتاب بیشتری گسترش یافت. فرهنگ پر شور عزاداری در ایران، بزرگ‌ترین مانع بر سر راه ماندگار شدن فرهنگ منحط غرب به شمار می‌رفت؛ از این رو، آنان در نخستین گام، با خشن‌ترین رفتار، به رویارویی با این فرهنگ پرداختند. نخستین پیامد این اقدام، از بین بردن تکیه دولت و پیش‌گیری از برپایی مجلس‌های

عزاداری بود. با وجود فشارهای فراوان رضاخان، مجلس‌های عزاداری به صورت حرکت‌های مردمی و دور از حضور به اصطلاح روشن‌فکرانه نیروهای یاد شده به کار خود ادامه داد. آنان عاشورا را جریان سیالی از پندارهای پوچ می‌دانستند که بر برخی واقعیت‌ها سایه انداخته است. این اندیشه به صورت یک شیوه‌ی انحرافی بر جا ماند؛ ولی قدرت اجتماعی مذهب و فرهنگ ریشه‌دار اسلامی در عاشورای سال ۱۳۴۲ شمسی، شور حسینی را به عنوان یک واقعیت اجتماعی و نیروی پرتوان سیاسی به نمایش گذاشت؛ با این حال، این اندیشه انحرافی از تلاش باز نایستاد. از آن پس، بی‌توجهی روشن‌فکران به این واقعیت اجتماعی به پایان رسید؛ ولی با توجه به بخش‌هایی از این واقعیت، در قالب روشن‌فکری دینی، همچنان به کار خود ادامه داد. دهه پنجاه به بعد، سالیان آغاز سیطره‌ی این اندیشه بر جامعه است.

۳. آسیب تحلیل‌های روشنفکری

با پیدایش روشنفکری دینی، فصل نوینی برای پدید آمدن برخی آسیب‌ها گشوده شد. در این دوره، روشنفکران برخورد فیزیکی و رویارویی

آشکار با فرهنگ عاشورا را کنار گذاشتند؛ ولی با آنان فرهنگ عاشورایی را فرهنگی بدون اندیشه معرفی کردند و همواره در کمین بودند تا هر گاه فضای سیاسی و قدرت اجتماعی لازم را یافتند، ضربه سهمگینی بر بیکر این فرهنگ وارد سازند؛ به همین دلیل، برای از دست ندادن جایگاه اجتماعی خود، تنها به تفسیرهای روشنفکرانه و مقایسه جنبه‌های معنوی دین با علوم طبیعی و مادی پرداختند. این گروه با تفسیر دگرگونه جنبه‌های فرا مفهومی دین، ارزش آن را تا حدّ قوانین فیزیکی پایین آوردند، همچنین با القای این اندیشه که دین و عقل بشری باید به همدیگر قابل عرضه باشد، شاخص‌های مثبت اسلام را در فرایند زندگی اجتماعی، انکار کردند یا با نادیده انگاشتن آن‌ها، مسئله را مسکوت گذاشتند. این بار روشنفکران با حربه سنجش خردمندانه همه چیز، کوشیدند فرهنگ عاشورا را خنثی، ناکارآمد و خیالی جلوه دهند. ظاهر فریبنده این اندیشه می‌توانست با نفوذ در لایه‌های اجتماع، غنای فرهنگ عاشورایی را از پای‌بست، ویران سازد؛ بنابر این، اندیشمندان شیعی با بهره‌گیری از همان شیوه سنتی بر آن شدند تا جنبه‌های اساطیری این واقعه را از بین برده یا پالایش کنند. در این

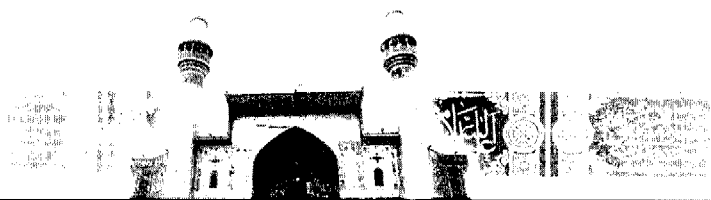
میان نقش حضرت امام خمینی علیه السلام بسیار حایز اهمیت است. ایشان با سامان دهی حرکت سیاسی - دینی توانستند توطئه روشنفکران یاد شده را برای نابودی فرهنگ عاشورا خنثی سازند. با روشن‌گری امام خمینی علیه السلام و اندیشمندان دینی، نیروهای مذهبی به تکاپو پرداختند تا از آیین عزاداری در برابر همه‌م‌های دشمنان، پاسداری کنند؛ برای نمونه، شهید مرتضی مطهری علیه السلام با سخنرانی‌های روشنگرانه خود از هدر رفتن نیروهای مذهبی پیش‌گیری کرد و به پالایش مراسم مذهبی از انحراف‌هایی پرداخت که روشنفکران به آن دامن می‌زدند.

۴. آسیب‌های سنتی و تاریخی

پیش‌تر گفته شد هر گاه فرایندی در رابطه تنگاتنگ با سنت‌های اجتماعی قرار گیرد، رفته رفته در نتیجه تأثیر رفتارهایی که خارج از چارچوب تعیین شده آن فرایند صورت می‌گیرد،

با روشن‌گری امام خمینی علیه السلام و اندیشمندان دینی، نیروهای مذهبی به تکاپو پرداختند تا از آیین عزاداری در برابر همه‌م‌های دشمنان، پاسداری کنند

موجود در آن دوران، بسیاری از منابع ارزشمند از میان رفته و در بسیاری از موارد این گمان تقویت می‌شود که چه بسا اسناد و منابع معتبر بسیاری، در جریان این درگیری‌ها، از بین رفته و به دست ما نرسیده باشد، همچنین، امکان وجود تشابه اسمی، به ویژه سرگذشت‌های شبیه در مورد شخصیت‌های گوناگون تاریخی و گاه وجود ابهام در گذشته‌ها و پیشینه زندگی افراد، امر را بر تاریخ نویسان مشتبه می‌کرده است که این مسئله در مورد شخصیت‌های قیام عاشورا به وضوح به چشم می‌خورد؛ اما این مسئله هرگز به آن معنا نیست که هر مطلبی را می‌توان به آنان نسبت داد و نایستی این مسئله را دستاویزی برای بیان اخبار مجعول در سوگواری‌ها دانست و آن را مستمسکی برای تحریف تاریخ پنداشت؛ بلکه باید با بهره‌گیری از همان مقدار اندک، از بروز این تحریف‌ها جلوگیری کرد. در این میان، خواص و اندیشمندان شیعه وظیفه دارند این انحراف‌ها را که در برداشت از منابع تاریخی رخ می‌دهد، مهار کنند و با ارائه آرای درست تاریخی، ضمن در نظر داشتن سطوح گوناگون بهره‌گیری از آن در سوگواری‌ها و میزان درک اقشار مختلف جامعه، از بروز چنین انحراف‌هایی جلوگیری کنند.

دچار انحراف و چالش می‌گردد که گاه ممکن است این انحرافات در قالب و صورت فرایند رخ دهد و گاه در محتوای ماهیت اصلی آن.

به جرئت می‌توان گفت که امروزه عزاداری بیشتر در معرض این آسیب جدی است که متأسفانه باید آن را در جبهه خودی جستجو کرد که در لایه‌های پیدا و پنهان سوگواری به شیوه امروزی رسوخ کرده است. از آن می‌توان به عوام زدگی نیز تعبیر نمود. بینش عوامانه که در قالب بیان مصائب عاشورا و صرفاً سوگواری محض رخ می‌نماید هدفی جز گریه ندارد. بجا است در اینجا به بررسی دقیق‌تر آن پرداخته شود:

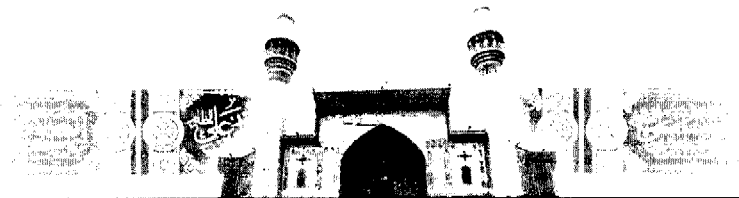
الف - عدم استناد تاریخی

در گذشته تاریخ نگاری با مشکلات عمده‌ای از قبیل: کمبود امکانات نگارشی، اختناق شدید حکمرانان، کم‌توجهی به ثبت و ضبط جزئیات رویدادها، فشار حکومت بر سیره نویسان، جانب‌داری‌ها و تعصبات قومی و... روبه‌رو بوده است که سبب بروز بعضی اختلالات در ضبط واقعیت‌های تاریخی و در نتیجه منجر به اختلاف در نقل مطالب تاریخی می‌شده است؛ از سوی دیگر، بر اثر تاخت و تازه‌ها و وجود بربریت و دانش‌ستیزی

شماره ۴۷
کتابخانه
۱۳۸۸

همچنین کسانی که عهده‌دار تعیین ضابطه‌های شرعی مراسم‌های عزاداری هستند، باید از این انحراف‌ها پیش‌گیری نمایند. به یاد داشته باشیم که فرهنگ عاشورا مبتنی بر دو اصل روایت دینی و روایت تاریخی است و جلوگیری از تحریف تاریخ، سهم مهمی در حیات این فرهنگ دارد.

ب - نگاه اساطیری

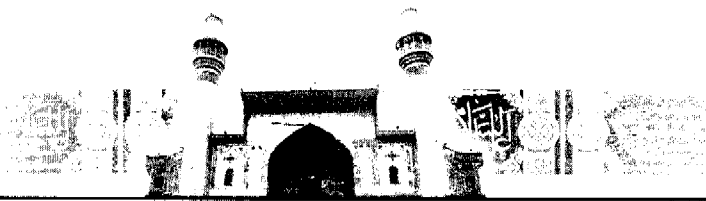
بسیار دیده می‌شود افرادی که در نقل قول صداقت ندارند، با بیان تفسیرهایی که چندان با واقع مطابقت ندارد به ترسیم فلسفه عزاداری می‌پردازند و به این ترتیب، مراسم عزاداری را در معرض تحریف قرار می‌دهند. واگویی اشعاری که در حقیقت، زبان سراینده‌گان آن هنگام تفسیر واقعه است یا داستان‌های خود ساخته‌ای که در همان انگیزه پیشین ریشه دارد، ماچرا را به افسانه‌ای تبدیل می‌کند و از دریچه اسطوره‌سازی به موضوع می‌نگرد. این نگاه اساطیری از انحراف در سیرت و صورت سنت‌های دینی پدید می‌آید و به دلیل نزدیکی صورت واقعه عاشورا با مبدأ و معاد، با مضمون‌های افسانه‌ای در هم می‌آمیزد و به صورت پدیده‌ای پیش پا افتاده، به ذهن قشرهای گوناگون اجتماعی راه می‌یابد. در این حالت،

آموزه‌های راستین این سنت، مسخ می‌شود و کم‌کم با دگرگون شدن رسالت آن، کارکرد اجتماعی خود را از دست می‌دهد؛ زیرا خطر نگاه اساطیری به مکتب عاشورا، مبادی غیبی را انکار نمی‌کند؛ بلکه آن را به گونه‌ای مخدوش می‌سازد که مردم، بدون انکار چهره‌ی آسمانی آن، میان حقایق آسمانی با آن اسطوره، پیوندی ذهنی برقرار می‌کنند؛ بنابراین، بنیان‌های اعتقادی آنان به صورت ناآگاهانه مورد هجوم قرار می‌گیرد و پس از مدتی به پوچی باورهایشان می‌انجامد.

ج - قرائت‌های عاطفی افراطی

آسیب جدی و بزرگی که از دیر باز، بنیادهای فرهنگ اصیل عاشورا را تهدید می‌کند و بستر مناسبی برای هجوم دیگر آسیب‌های این فرهنگ فراهم می‌آورد، برخورد عاطفی صرف با مقوله سوگواری است. در این قرائت، اصل بر گریاندن شنونده به هر وسیله است. هنگامی که گریاندن به اصلی تغییر نیافتنی و بنیادین تبدیل گردیده، بسیاری از انحرافات نیز به سوگواری خالص و دور از شائبه راه می‌یابد. جریان شهادت شهیدای کربلا به دلیل برخورداری از پتانسیل بالای تأثیر گذاری بر شنونده، سبب

نمی‌توانند باطن آن سنت را درک کنند و حتی از برخی واقعیت‌های ظاهری آن نیز آگاهی کامل ندارند. همین ناآگاهی به دور شدن سیرت از صورت حقیقی سنت می‌انجامد و با در هم آمیختن هدف‌های گوناگون، اخلاص مورد نظر آن حقیقت مغشوش می‌شود. شالوده‌ی اصلی عزاداری، محبت اهل بیت و بغض و کینه داشتن نسبت به دشمنان آنان است؛ در حالی که بسیاری از عزاداران با غفلت از این جوهره‌ی اصلی، به بعضی نیازها و مشکل‌های روزانه می‌پردازند که از متن زندگی عادی آنان برخاسته است که به این ترتیب به هدف اصلی دست نخواهند یافت. دور ماندن از حقیقت، مجال انحراف در ظاهر بسنت‌ها را پدید می‌آورد و میدان را برای انواع خیال پردازی‌ها می‌گشاید؛ زیرا کسانی که با انگیزه‌های سطحی در این مراسم شرکت می‌کنند، از افق ادراک خود به این مسئله می‌نگرند

ه. اعمال سلايق شخصی

روزگاری هر گاه سخن از تحریفات عاشورا به میان می‌آمد، کثرت شگفت‌انگیز کشته‌شدگان دشمن به دست هر یک از افراد سپاه امام حسین علیه السلام، کیفیت عجیب جنگ آوری آنان،

قرار گرفتن بیشتر سوگواری عاشورایی در معرض چنین آسیبی می‌شود. بسامد عاطفی بالای مصائب عاشورا سبب سودجویی برخی مادحان شده و از آثار روانی آن در گریاندن بیشتر مخاطب، استفاده گردیده و دستمایه‌ای برای تهییج بیشتر عواطف قرار می‌گیرد تا اشک بیشتری از مردم ستانده شود.

د - انگیزه‌های سطحی

آداب و سنت‌های دینی، ظاهر و باطن نظام‌مندی دارند که باطن آن نزد اهل دیانت باقی است و هنگامی هویت اجتماعی به دست می‌آورد که در جامعه گسترش یابد. با جریان یافتن فرهنگ عاشورا در زندگی اجتماعی مردم، این فرایند از چالش و آسیب روز مرگی مصون نبوده و آسیبی دیگر رخ می‌نماید؛ زیرا اقشرهای گوناگون جامعه

آسیب جدی و بزرگی که از دیر باز بنیادهای فرهنگ اصیل عاشورا را تهدید می‌کند، برخورد عاطفی صرف با مقوله سوگواری است

چنین و چنان بودن تنومندی و جنگ‌آوری آنان به ویژه حضرت عباس علیه السلام و...^۱ به خاطر می‌رسید و در شمار تحریفات عاشورا قلمداد می‌شد؛ اما گویا امروزه سیر جدیدی از تحریفات آغاز شده و ساختار آن تغییر کرده است که بیشتر از اعمال سلیقه‌های شخصی برخی مادحان سرچشمه می‌گیرد؛ به این صورت که با نگاه‌های شخصی گوناگون به قصه کربلا نگر بسته می‌شود؛ از این رو، تأویل‌ها و تفسیرهای نادرست خود را با آن در هم می‌آمیزند. شاید دلیل رویکرد به این مسئله، بازار نداشتن تحریف‌های قدیمی و عدم وجود تنوع‌های کاذب در داستان واقعه عاشورا و رویدادهای پس از آن باشد. برخی گردانندگان برای ایجاد تنوع و جذابیت در داستان، مطالبی را در قالب «زبان حال»، به اصل محتوا افزوده و حقیقت را با سلیقه خود درمی‌آمیزند. اعمال این سلیقه‌ها، مجالس سوگواری را با چالشی جدی روبه‌رو می‌کند و رواج بیش از حد آنها به تدریج سبب حذف حقیقت از متن داستان عاشورا و باعث تحریف آن می‌شود. گسترش این رفتار، موجب می‌شود تا شرکت‌کنندگان محافل

حسینی، همواره دور از واقعیت و در سطحی پایین از درک تعالیم عاشورا قرار گیرند.

و - بهره‌گیری از اشعار کم محتوا

از آنجا که خمیرمایه اصلی مجالس سوگواری را عمدتاً اشعار مدیحه و مرثیه تشکیل می‌دهد، بایست اشعاری توسط مادحان انتخاب شود که در درجه اول توان بازگو کردن مطالب را اعم از تاریخی، اعتقادی، اخلاقی و... داشته باشد و صرفاً زبان حال شاعر نباشد و در درجه بعد از برازندگی لازم برخوردار بوده، شأن و جایگاه اهل بیت نیز در آن حفظ شده باشد. مقام معظم رهبری در این رابطه می‌فرماید: «جامعه مداح باید از زبان خوب، شعر عالی و محکم و گویا و محتوای خوب شعر اخلاقی، شعر تاریخی و اعتقادی... بهره بگیرد.»^۲

از آنجا که جان و روح شیعه با فرهنگ عاشورا گرده خورده، باید اشعاری که در عرصه سوگواری به کار گرفته می‌شود، نه تنها از برازندگی لازم برخوردار و شأن و جایگاه اهل بیت علیهم السلام در آن حفظ شده باشد، بلکه بایستی از کیفیت بالایی در

۱. نک: مطهری، مرتضی، حماسه حسینی، تهران، انتشارات صدرا، ۱۳۷۹ هـ. ش، ج ۱، ص ۴۱ - ۴۵.

۲. سخنرانی مقام معظم رهبری، ۶۹/۱۰/۱۷.

ز - عدم رعایت اولویت

گاه در سوگواری‌های عاشورایی دیده می‌شود که مقام برخی از شخصیت‌های واقعه را به اندازه‌ای بالا می‌برند که با جایگاه امام علیه السلام برابری می‌کند. هیچ کس منکر جایگاه وارسته آنان نیست؛ اما کثرت علاقه و گستردگی کرامات و عنایات آنان، نباید موجب اغراق در ترسیم جایگاه ایشان بشود. دلبستگی و تعلق بیش از حد به آنان، وجهی بزرگ از مقبولیت را دارا است؛ اما هرگز نباید این مطلب را از یاد برد که همین مسائل سبب انحراف افراد بسیاری در گذر تاریخ شده است. چیرگی این نگاه در مجالس سوگواری، سبب پیامدهای سوئی در بافت عمومی شرکت‌کنندگان، به ویژه جوانان و نوجوانان که از تجربه کمتری برخوردارند خواهد شد. مقام معظم رهبری در این باره می‌فرماید: «نگذارید مفاهیم و کارهای تحریف‌آمیز و غلط، چشم‌ها و دل‌ها را از چهره‌ی مبارک و منور

مضمون و قالب نیز برخوردار باشد. متأسفانه نقاط ضعف بسیاری در برخی سروده‌ها به چشم می‌خورد و در برخی جنبه‌ها تأثیر نسبی فرهنگ غرب بر آن به خوبی آشکار است. شاید بتوان گفت که قسمتی از این آسیب، از سوی شاعرانی است که از آگاهی‌های کافی برخوردار نبوده و تنها انگیزه آنان در سرودن اشعار، عشق و ارادت به ساحت مقدس خاندان اهل بیت علیهم السلام است. اشعاری که در مراسم عاشورا به کار گرفته می‌شود بایستی حاوی مفاهیم عالی و پیام‌های آموزنده عاشورا باشد نه در بردارنده نگاه‌های جزئی و سطحی؛ در این صورت شنونده نیز دچار بینشی سطحی و جزئی می‌شود. گذشته از این مطلب، حجم بالای به‌کارگیری از اشعار عامیانه و در اصطلاح فولکلوریک، مشکل عمده دیگری در این مسئله به شمار می‌رود.

شاید تنها توجیه شاعران این قبیل اشعار ایجاد تناسب بین کلمات تعبیّرات و حال و هوای سوگواران باشد؛ اما این پندار نمی‌تواند توجیه چندان مناسبی برای آن تلقی شود؛ زیرا ارزش حفظ جایگاه اهل بیت علیهم السلام به مراتب ارزنده‌تر از ایجاد تناسبی این چنین است.

اشعاری که در مراسم عاشورا به کار گرفته می‌شود بایستی حاوی مفاهیم عالی و پیام‌های آموزنده عاشورا باشد نه در بردارنده نگاه‌های جزئی و سطحی

پیشنهاد‌های راهبردی در آسیب‌زدایی سوگواری عاشورا

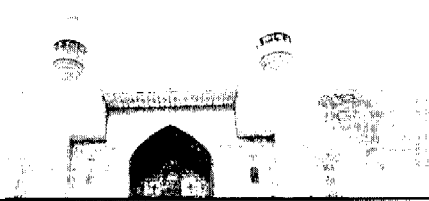
پیش‌تر گفته شد عدم شناخت، دقت نظر و توجه ویژه به آسیب‌های خرد، همچنین نبود منابع تاریخی کافی و متقن، زمینه‌های پیدایش آسیب‌هایی جدی را در سوگواری عاشورایی پدید می‌آورد. حال این سؤال به ذهن می‌رسد که این معضل چگونه برطرف می‌شود تا هم رونق مجالس سوگواری حفظ شود و هم با چالش‌های مذکور روبه‌رو نگردد؛ چرا که به هر حال محفل سوگواری از دو رکن گوینده و شنونده تشکیل می‌شود و گوینده وظیفه دارد تا مطالبی را عنوان نماید و اگر مطلبی نداشته باشد، پیش بردن محفل، غیر ممکن خواهد بود. در این زمینه دو راهبرد پیشنهاد می‌شود که امید است، گردانندگان محافل، با تکیه بر تجربه و مهارت خود، آن را به منظور برآوردن نیازهای عاطفی و روحی مخاطبان خود، به شیوه‌ای اجرایی و قابل ارائه تبدیل نمایند.

۱. بیان کرامات

به دلیل گستردگی کرامات موجود از شهادی

سیدالشهداء علیه السلام منحرف کند، با تحریف مقابله کنید. به طور خلاصه، دو مطلب را عرض کنم: یکی اینکه عاشورا و ماجرای حسین بن علی علیه السلام باید در منبر به شکل سنتی، روضه‌خوانی شود؛ اما نه برای سنت‌گرایی بلکه از طریق واقعه‌خوانی. یعنی اینکه، شب عاشورا این طور شد، روز عاشورا این طور شد، صبح عاشورا این طور شد. شما ببینید یک حادثه بزرگ، به مرور زمان از بین می‌رود؛ اما حادثه عاشورا به برکت همین خواندن‌ها، با جزئیاتش باقی مانده است؛ ... واقعه‌خوانی، تا حد ممکن باید متقن باشد، مثلاً در حدود «لَهوف» ابن طاوس و «ارشاد مفید» و امثال اینها - نه چیزهای من درآوردی - واقعه‌خوانی و روضه‌خوانی شود. در خلال روضه‌خوانی، سخنرانی، مداحی، خواندن شعرهای مصیبت، خواندن نوحه سینه‌زنی و در خلال سخنرانی‌های آموزنده، ماجرای عاشورا و هدف امام حسین علیه السلام بیان بشود، همان هدفی که در کلمات خود آن بزرگوار است...»^۱

۱. سخنرانی مقام معظم رهبری، ۲۴/۴/۳.

نماید؛ البته این کار از حساسیت و ظرافت ویژه‌ای برخوردار است و بدون تسلط بر آگاهی‌های فوق، انجام چنین کاری به گونه‌ای که چالش‌زا نباشد ممکن نخواهد بود. مقام معظم رهبری در این باره می‌فرمایند: «بنای ما بر این نیست که هر چه را در آن شک داریم یا قبول نداریم بگوییم نخواند، اگر ما بخواهیم همین‌طور بگوییم این غلط است و نخوانید، می‌ترسم برادران در خواندن خیلی محدود بشوند... توجه کنید، چیزی را بخوانید که معقول باشد؛ البته نه اینکه انسان هر چه معقول است از خودش بسازد و بخواند؛ آن را به اصول و واقعیت‌هایی متکی کنید؛ البته گزاره هر حدیثی وقتی که هنری باشد با پیرایه‌هایی همراه خواهد بود، آن پیرایه‌ها ایرادی ندارد. منتهی مشروط بر اینکه پیرایه‌ها همه چیز نشود. اصل را بایستی از واقعیت‌هایی که هست، گرفت و به آن، بیان هنری و پیرایه‌هایی که لازم است، بخشید.»^۱

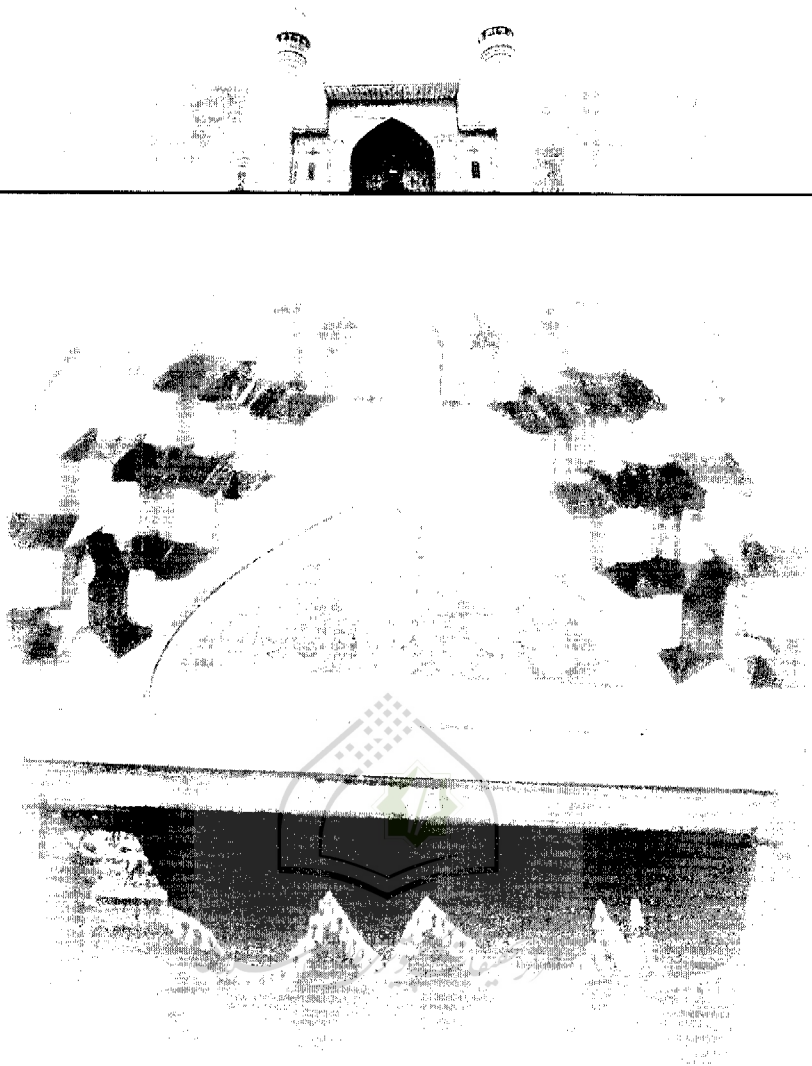
کربلا می‌توان به جای بهره‌گیری از مطالبی که گاه فاقد اعتبار تاریخی است، از کرامات مستند و تأیید شده استفاده نمود. چه بسا بیان کرامات هم از تنوع و جذابیت کافی برخوردار باشد و هم سبب علاقه بیشتر مخاطبان به ایشان گردد؛ در این صورت فرهنگ توصل در افشار جامعه بیشتر رونق می‌یابد.

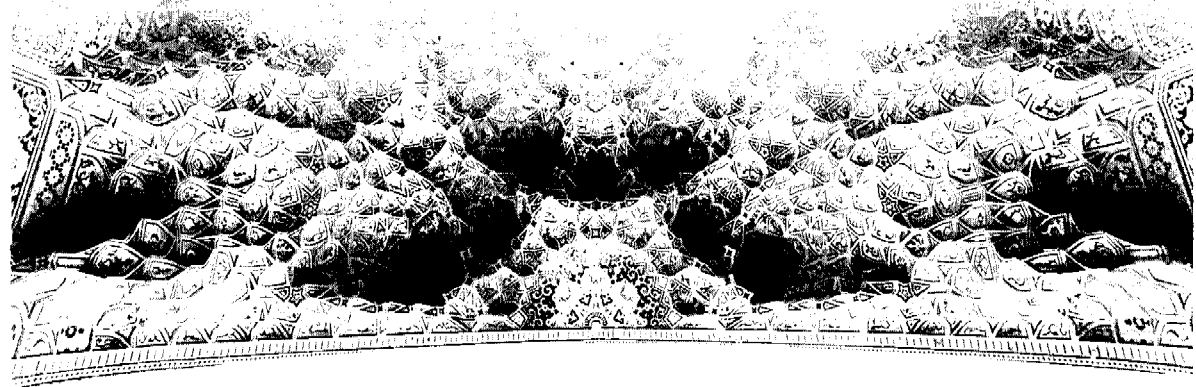
۲. باز پروری و پردازش داده‌های تاریخی

همان‌گونه که گفته شد، یکی از ویژگی‌های بارز تاریخ نگاری قدیم، اجمال در تبیین نکات ریز تاریخی است؛ در واقع چون بیان رویدادهای تاریخی با تمامی جزئیات آن امری مشکل است، بیشتر به کلیات رویدادها پرداخته می‌شوند و حتی کتاب‌های مفصل تاریخی نیز با این شیوه نگاشته شده‌اند. بر این اساس، ما تا حدی مجاز به افزودن نتایج عادی، عقلی و قابل قبول به اخبار تاریخی هستیم؛ البته تا جایی که به اصل محتوا، آسیبی نرسد و مخدوش نگردد. شخص مباح می‌تواند بر اساس آگاهی‌هایی که از معارف اسلامی اعم از اصول، اعتقادات و احکام به دست آورده است، برخی حلقه‌های مفقوده نقل‌های تاریخی را ایجاد

۱. سخنرانی مقام معظم رهبری، ۶۹/۱۰/۱۷

اخبار فرهنگی - اجتماعی

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

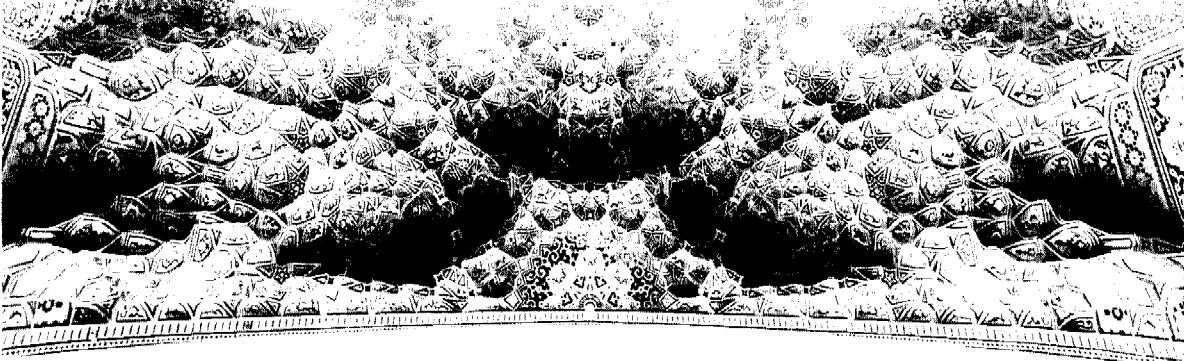
کسانی که به نشر و گسترش عقاید افراطی می‌پردازند، خواستار مجازات ایشان شد. وی در مصاحبه با "قدس پرس" با هشدار نسبت به فعالیت‌ها و نوشته‌های انحرافی منتدیان تفرقه، از دولت عربستان خواست تا با این افراد همانند برخورد با افکار منحرف افراطی و تفریطی مقابله شود. العواجی با بیان این مطلب که گروه‌ها و افرادی در عربستان هستند که تلاش می‌کنند در بین جامعه عربستان تفرقه ایجاد کنند؛ تاکید کرد: خطر این افراد از تندروها کمتر نیست.

درخواست اندیشمند عربستانی برای مجازات "منادیان تفرقه"

یک اندیشمند عربستانی از حکومت این کشور خواست تا با افراطی‌گری و تفرقه مقابله کند.

به گزارش خبرگزاری اهل بیت (ع) - ابنا - به نقل از "الراصد"، دکتر محسن العواجی از فعالان اصلاح‌طلب، و مدیر سایت "الوسطیه"

وی افزود: منادیان تفرقه برای رسیدن به اهداف خویش بر امواج سیاسی و فکری در عربستان سوار هستند اما تا به حال موفق نشده‌اند.

عضو اتحادیه جهانی علمای اسلام بدون اشاره به نام این افراد خواستار اجرای اسلام معتدل در عربستان شد.

گفتنی است فرقه "وهابیت" یا "سلفیه" در عربستان سعودی قدرت سیاسی و دینی را در اختیار دارد و علمای وهابیت در راستای تفرقه بین مسلمانان و تکفیر پیروان مذاهب اسلامی تلاش بسیاری دارند.

بزرگ‌ترین حوزه علمیه این کشور به شمار می‌آید، با حضور جمعی از علما و اندیشمندان شیعه عربستان افتتاح شد.

به گزارش «شیعه نیوز» «علی الدهنین» اندیشمند نامدار شیعی عربستان در این باره گفت: این حوزه علمیه به نام «شیخ محمد الهاجری» قاضی سابق دادگاه «الجعفریه» شهر الاحساء عربستان و از علمای شیعه این کشور نام‌گذاری شده است.

وی افزود: در این حوزه علمیه، دروس صرف، نحو، فقه، اصول، ادیان و مذاهب، علوم قرآنی و تفسیر، اخلاق اسلامی و فلسفه اخلاق، نهج البلاغه و حدیث، تاریخ اسلام، عقاید و منطق ارائه می‌شود.

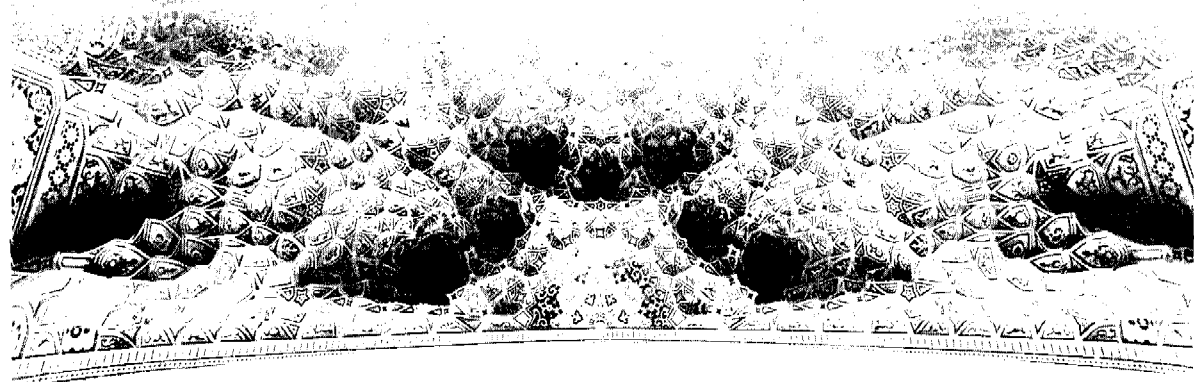

افتتاح بزرگ‌ترین حوزه علمیه شیعیان عربستان
حوزه علمیه جدید شهر الاحساء عربستان که

علی الدهنین تصریح کرد: حوزه علمیه جدید الاحساء، پس از حوزه علمیه نجف اشرف و حوزه علمیه قم، بزرگ‌ترین حوزه علمیه شیعی جهان اسلام به شمار می‌آید که در آن اساتید بزرگی همچون «طاهر السلیمان» و «علی الناصر» تدریس خواهند کرد.

این اندیشمند شیعی در پایان گفت: شیخ «باقر المهاجری» فرزند مرحوم شیخ «محمد

روند روبه رشد تعداد شیعیان از سال ۲۰۰۵ به بعد دارد.

در آمار این سایت آمده است از سال ۲۰۰۵ به بعد تعداد پیروان مذهب شیعه به یکباره روند روبه رشد یافته است و تعداد آنها در این سال به بیش از ۲۵۰ میلیون نفر رسیده است.

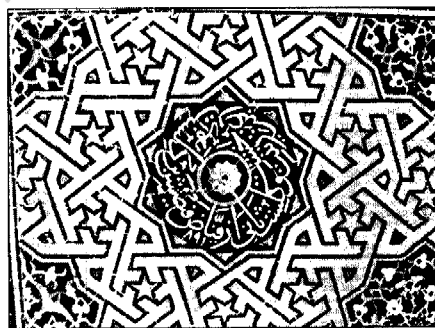
جمعیت شیعیان حدود ۱۶٪ از کل جمعیت مسلمانان را تشکیل می‌دهد. بیشتر شیعیان دوازده امامی در ایران، عراق، آذربایجان، لبنان، افغانستان، پاکستان و حاشیه خلیج فارس زندگی می‌کنند.

طبق آمار ۹۰ درصد مردم ایران، ۶۵ درصد مردم عراق، ۸۰ درصد مردم آذربایجان، ۷۰ درصد مردم بحرین، ۵۵ درصد مردم لبنان، ۴۵ درصد مردم یمن، ۳۰ درصد مردم کویت و ۱۶ درصد مردم امارات متحده عربی را شیعیان تشکیل می‌دهند.

این در حالی است که گسترش تعالیم این مذهب در جهان باعث گردیده در بسیاری از کشورهای غربی نیز تشیع گسترش یابد؛ به عنوان مثال ۳۰ درصد مسلمانان برزیل شیعه هستند.

مهاجری» بر این حوزه علمیه نظارت خواهد داشت و به زودی حوزه‌های علمیه جدیدی در شهرهای «قطیف» و «دمام» عربستان تاسیس خواهد شد.

مقامات امنیتی عربستان از سال‌ها پیش، محدودیت‌های زیادی در زمینه فعالیت حوزه‌های علمیه و مدارس علوم دینی مناطق شیعه نشین عربستان که صدها دانشجو و طلبه شیعه در آن‌ها مشغول به تحصیل هستند، ایجاد می‌کنند.

گسترش چشمگیر مذهب شیعه در جهان

به گزارش ابنا به نقل از سایت "شبهه یا زینب"، آخرین آمار که از سوی سایت "ویکی پدیا" انتشار یافته است حکایت از

برگزاری نخستین المپیاد علمی طلاب مدارس علمیه خاوران کشور کلید خورد

خبرگزاری رسا - معاون آموزش حوزه‌های علمیه خاوران کشور از برگزاری نخستین دوره المپیاد علمی طلاب مدارس علمیه خاوران سراسر کشور خبر داد.

حجت الاسلام سید مهدی حسینی، معاون آموزش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران کشور، در گفت‌وگو با خبرنگار خبرگزاری رسا گفت: برای نخستین بار در کشور، معاونت آموزش حوزه‌های علمیه خاوران، المپیاد علمی بانوان طلبه را در مقطع کارشناسی برگزار می‌کند.

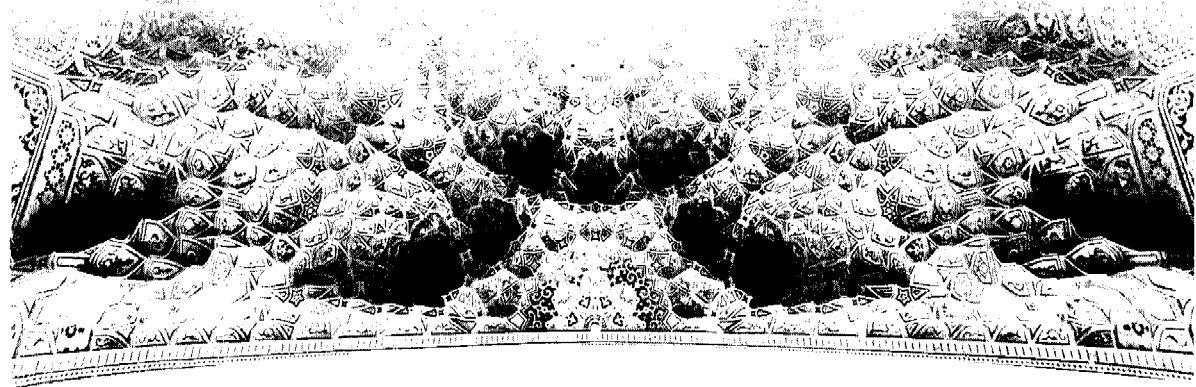
وی با بیان این که المپیاد علمی طلاب در سه مرحله مدرسه‌ای، منطقه‌ای و کشوری

تحلیل اینها: به رغم تبلیغات گسترده دشمنان شیعه به ویژه وهابیت علیه شیعه و نیز مشکلات و ضعفهایی که در برنامه‌های تبلیغی شیعیان وجود داشت، آمار شیعیان روز به روز در جهان رو به افزایش است.

گرایش به شیعه در سال‌های اخیر در جهان به همان میزان که مایه شادی همه ما شده است؛ مسئولیت همه به ویژه مسئولان دینی و تبلیغی را نیز در خصوص رفع نیازهای تبلیغاتی شیعیان افزایش داده است.

بی شک تعالیم و آموزه‌های اهل بیت علیهم‌السلام و فقه پویای این مذهب باعث افزایش پیروان آن گردیده و به تبع مسئولیت سنگینی را بر دوش شیعیان برای نشان دادن واقعیتها و حقایق و مقابله با خرافات و خرافه‌پرستی‌ها و در نهایت اعتلای این مذهب که با ظهور قائم آل محمد علیه‌السلام به کمال نهایی خود خواهد رسید، به همراه خواهد داشت.

عَلِكْ مَعِ الْحَقِّ وَالْحَقُّ مَعِ عَلِكْ

مرکز ملی پاسخگویی به سوالات دینی پاسخ می‌دهد

خبرگزاری رسا - مسؤول بخش اینترنتی مرکز ملی پاسخگویی گفت: دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم در فعالیت های اینترنتی در حوزه دین پیشگام است.

اباذر جعفری، مسؤول بخش اینترنتی مرکز ملی پاسخگویی در گفت‌وگو با خبرنگار خبرگزاری رسا، با اشاره به این که دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم در فعالیت‌های اینترنتی در حوزه دین پیشگام است، اظهار داشت: این دفتر از سال ۷۶ پرشس و پاسخ اینترنتی را مورد توجه قرار داد.

وی بایان این که سایت رسمی این مرکز، پایگاه اینترنتی پاسخگوبه آدرس است،

برگزار می‌شود، افزود: این طرح با همکاری و تعامل مدیریت های مناطق و مدارس علمیه، ویژه طلابی که در سال تحصیلی ۸۷-۸۸ در پایه های دوم، سوم و چهارم دوره عمومی اشتغال دارند، برگزار خواهد شد.

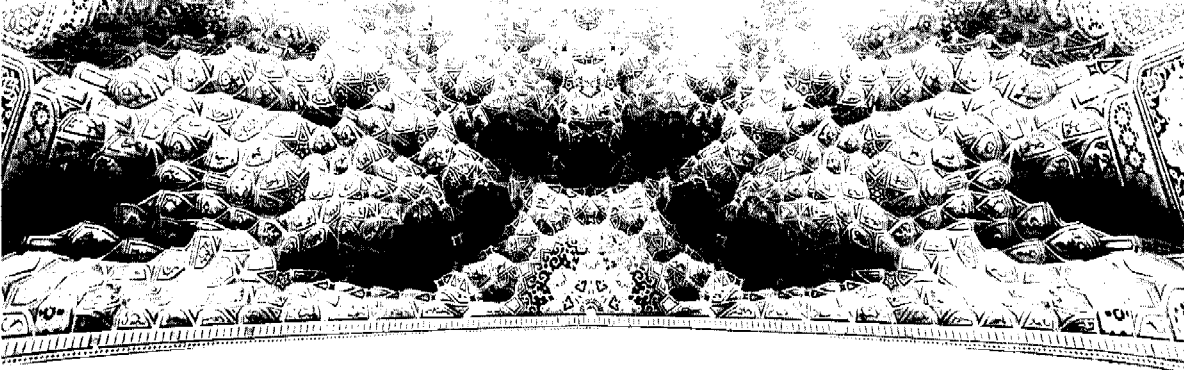
حجت الاسلام حسینی خاطر نشان کرد: هم اینک مراحل مقدماتی این طرح در حال اجراست و تاکنون مواد آزمون، مقررات، امتیازات به مدیران مدارس علمیه سراسر کشور ابلاغ شده است.

وی ایجاد و افزایش انگیزه مطالعه در بین طلاب، ایجاد رقابت، ارزیابی سطح علمی طلاب، ایجاد زمینه شکوفایی علمی و

شناخت طلاب ممتاز با هدف ارائه خدمات ویژه و طراحی برنامه های خاص را از اهداف اجرایی المپیاد علمی بانوان طلبه برشمرد.

معاون آموزش حوزه‌های علمیه خواهران کشور یاد آور شد: مرحله مدرسه‌ای المپیاد علمی در آبان ماه، مرحله منطقه‌ای در اسفند و مرحله کشوری آن اردیبهشت ماه برگزار خواهد شد.

ابراز داشت: سایت کانون گفتمان قرآن به نشانی سوالات پرسشگران را با استفاده از قرآن مجید پاسخ می دهد.

جعفری سایت تالار گفت و گوی دینی را از دیگر سایت های پاسخ گو معرفی و خاطر نشان کرد: علاقه مندان می نوانند برای یافتن پاسخ سوالات عمومی خود به آدرس مراجعه کنند.

وی در ادامه افزود: این مرکز از طریق مسنجر نیز پاسخگوی مردم عزیز هست که زمانبندی دقیق این بخش در صفحه اول سایت پاسخگو آمده است.

مسؤول بخش اینترنتی مرکز ملی پاسخگویی با بیان این که در این سایت به صورت آزمایشی جست و جوی تخصصی راه اندازی شده است، ابراز داشت: مراجعه کنندگان به این بخش، پاسخ سوالات دینی خود را به دست می آورند.

وی با اشاره به این که واحد اینترنتی مرکز همانند واحد های تلفنی و کتبی به صورت تخصصی به سوالات پاسخ می دهد، گفت: در این بخش حدود چهل متخصص جوابگوی

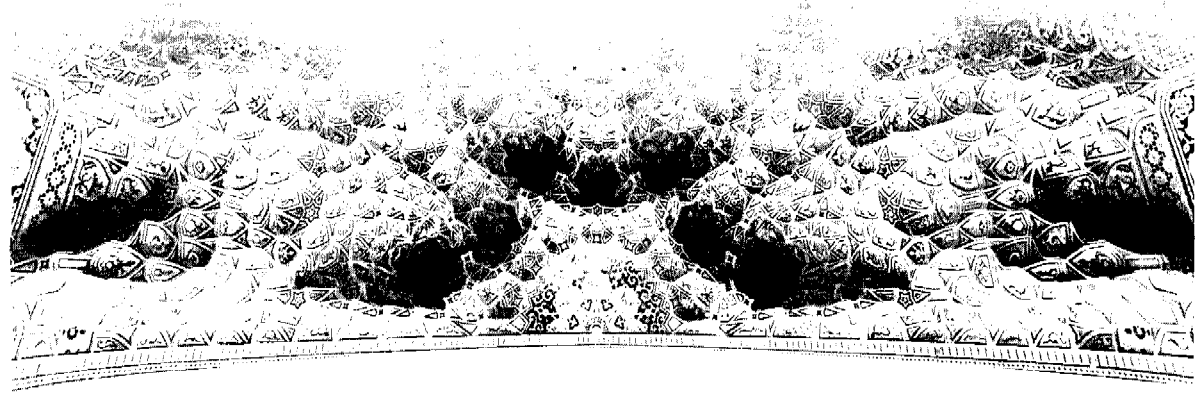
سوالات مردم هستند. / ت ۳۰۲
ضمنا علاقه مندان می توانند از طریق پایگاه اینترنتی و از طریق شماره تلفن های ۰۹۶۴۰ با مرکز ملی پاسخگویی به سوالات دینی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم ارتباط برقرار کنند.

نشست های علمی «قرآن و اصلاح الگوی مصرف» و «فقه و اصلاح الگوی مصرف» برگزار شد.

به گزارش خبرنگار خبرگزاری رسا، نشست علمی اصلاح الگوی مصرف از منظر قرآن چهارشنبه، ۲۲ تیرماه و نشست علمی فقه و اصلاح الگوی مصرف از سلسله نشست های مطالعه اصلاح الگوی مصرف، در تاریخ ۲۸ تیرماه مناسبت سال اصلاح الگوی مصرف

مصرف، قرائت، عبادت و راه رفتن استفاده شده است. یکی از بحث های قرآن در مورد اسراف، بیان زندگی افراد معتدل در زندگی و همچنین افراد اسراف کار است و از این رو به بیان داستان هایی از زندگی قوم ثمود، عاد و لوط می پردازد.

این پژوهشگر حوزه علمیه قم، آثار اسراف در قرآن را، مواردی همچون، ترس، حق ناپذیری، درماندگی، محرومیت عمومی، ناسپاسی و یاس و سرمشء اسراف را اموری مانند، شهوت پرستی، غفلت، روحیه کفران و ناسپاسی، تکبر، عجب و خود بزرگ بینی دانسته است.

اصلاح الگوی مصرف بحثی فراگیرتر از اسراف است

سپس حجت الاسلام رجایی، پژوهشگر حوزه علمیه گفت: بحث اصلاح الگوی مصرف در قرآن یک بحث فراگیر است و قرآن در آیات متعدد به این موضوع می پردازد.

وی اظهار داشت: در رشته اقتصاد خرد، نیمی از مباحث مربوط به تقاضا است و در اقتصاد کلان هم، عنصر اصلی بحث ها، مقوله مصرف است.

به همت دفتر جنبش نرم افزاری پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در سالن مرکز همایش های دفتر تبلیغات اسلامی برگزار شد.

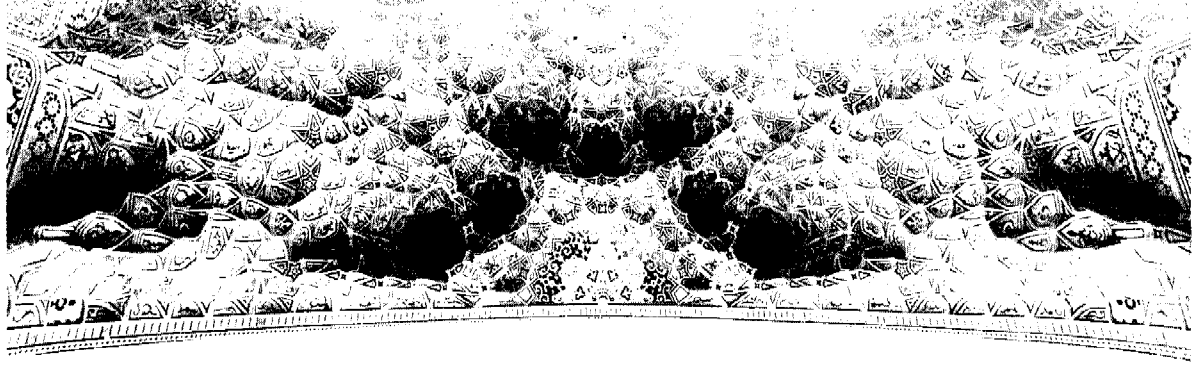
۱- نشست الگوی مصرف از دیدگاه قرآن

در ابتدای این نشست، حجت الاسلام محمد علی محمدی، پژوهشگر حوزه علمیه قم گفت: پیش فرض بعضی طرح های اقتصادی، مصرف بیشتر به منظور تولید افزون تر در جهت گردش هرچه سریع تر چرخه اقتصاد جامعه است.

وی ادامه داد: در سیستم حکومت اسلامی باید نظر قرآن را در این نوع مسایل که بر مصرف تاکید می کند، بررسی و تحلیل کنیم تا نظر صحیح را بدست بیاوریم.

وی گفت: اسراف از ماده سرفه گرفته شده است که در لغت بمعنای کرمی است که وارد درخت شده و مغز درخت را از بین می برد. در منظر قرآن چند نوع اسراف مانند اسراف اعتقادی، اسراف در کیفر دادن، اسراف اخلاقی و اسراف اقتصادی مطرح شده است. همچنین در قرآن، اعتدال هم در چند مورد مانند، اعتدال در

اصلاح الگوی مصرف شامل بکارگیری منابع و سرمایه گذاری، نحوه هزینه کردن در تولید و چگونگی عرضه و تخصیص بهینه منابع نیز است.

بهبود مصرف است.
رزاقیت خداوند و رعایت تقوا از اصول اصلاح الگوی مصرف است

نخستین اصل در اصلاح الگوی مصرف، توجه به خالق است

دومین اصل رزاقیت خداوند است و در قرآن بسط و قبض رزق مطرح شده و به بندگان تذکر می دهد که روزی در دست خداوند است. یکی دیگر از اصول بحث الگوی مصرف، رعایت تقوای الهی در استفاده درست از امکانات است، و مصادیق آن محدود به کالاهای مادی نیست بلکه استفاده درست از زمان هم در این بحث وارد است و گفت: اگر کسی از زمان خود به خوبی استفاده نکند، این بی تقوایی و ناسپاسی می باشد.

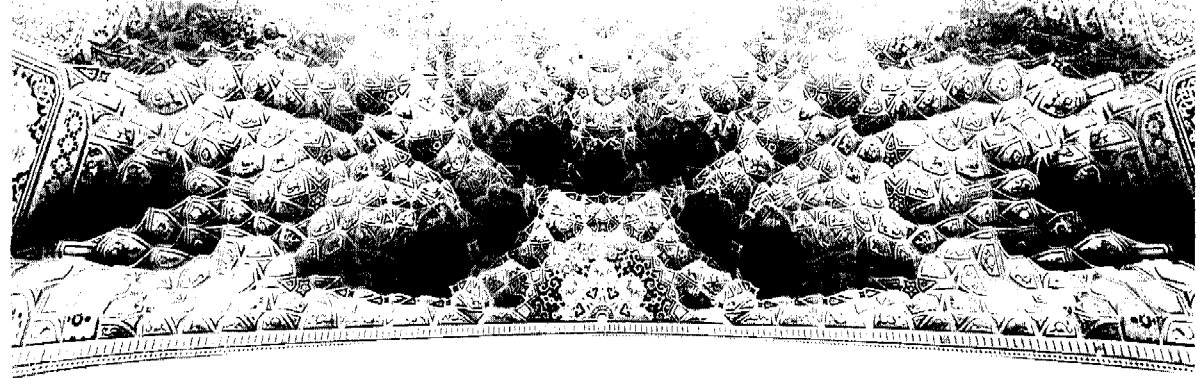
وی اولین اصل در مورد اصلاح الگوی مصرف را، اصل توجه به خالق در بکارگیری و استفاده از نعمت ها دانست و ادامه داد: قرآن بصورت دائم به بندگان یادآوری می کند که ببینید این نعمت ها از کجا آمده است و خالق آن چه کسی است. اسراف در بهره گیری از امکانات و ابزارها، غیر عقلایی و ناسپاسی است و شکر عملی نعمت ها به استفاده بهینه از آن است.

نتیجه اعتدال در مصرف نزول برکات آسمان و زمین بر مردم و این یک امر طبیعی است و برکت طبق تفسیر اقتصادی، چیزی جز ارتقاء بهره وری نیست.

منظور از انفاق در آیه ۶۷ سوره فرقان خرج کردن و استفاده کردن است و میانه روی در مصرف شامل کالای مصرفی و تولیدی است. حجت الاسلام رجایی، قوام را اساسی ترین واژه قرآنی در این بحث دانست و گفت: قوام به معنای صرفه جویی و مرز بین اسراف و خست است، که در علم اقتصاد معادل تخصیص

اتلاف منابع سرمایه ای به شکل عدم استفاده بهینه از منابع و نیروی انسانی و عدم استفاده مطلوب از ظرفیت های تولیدی جامعه از مصادیق اسراف است.

دانشگاه: مراد مقام معظم رهبری در مقوله اصلاح الگوی مصرف بسیار فراتر از مصرف و اسراف عمومی که در ذهن‌ها متبادر می‌شود است.

وی سازو کار اصلاح الگوی مصرف در تمام سه مرحله بهره برداری اولیه از منابع طبیعی، تولید و مصرف را برشمرد. بنابراین اصلاح الگوی مصرف را باید از ریشه آغاز کرد و تا مرحله پایانی که همان مصرف است، پیگیری کرد.

حجت الاسلام رضایی گفت: بر اساس آموزه‌های فقهی ما همه منابع در ابتدا در ملکیت خداوند است و سپس در ملکیت پیامبر ﷺ و آنگاه در ملکیت امام و حکومت اسلامی در می‌آید. بنابراین بدون اذن امام و حکومت اسلامی کسی نمی‌تواند خود سرانه از منابع طبیعی که در ملکیت امام است، استفاده کند. وی ادامه داد باید بر اساس مصالح عمومی و نسل‌های حاضر و نسل‌های آینده از منابع استفاده کرد.

حجت الاسلام والمسلمین رضایی تاکید کرد: یکی از منابع مهم خود انسان است که باید از

وی با اشاره به بحث‌های اقتصادی مانند بهینه پرتو و هزینه فرصت گفت: رعایت نکردن این مسایل اقتصادی، نمونه‌ای از اسراف محسوب می‌شود.

حجت الاسلام رجایی، در جهت اجرایی کردن اصلاح الگوی مصرف، توجه به معطل نماندن سرمایه‌ها، رعایت اولویت‌ها، اتخاذ سیاست‌های مناسب و عادلانه و بودجه ریزی صحیح را خواستار شد.

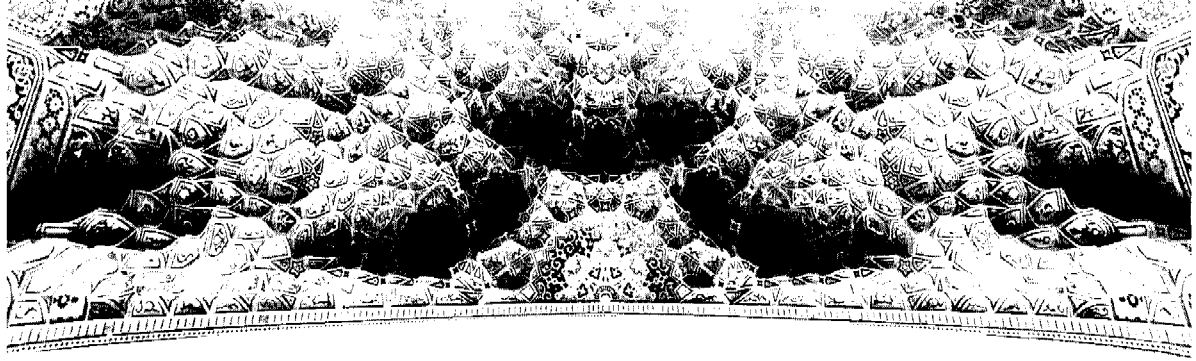
۲- نشست علمی فقه و الگوی مصرف

حجت الاسلام مهدی فیروزی، دبیر علمی نشست، به ضرورت توجه علمی و پژوهشی به مقوله اصلاح الگوی مصرف اشاره کرد و بیان داشت: با توجه به نفوذ فقه در زوایای مختلف زندگی مردم، ضرورت دارد اصلاح الگوی مصرف از این زاویه نیز مورد کنکاش و بررسی علمی قرار گیرد.

اصلاح الگوی مصرف در سه مرحله بهره برداری از منابع، تولید و مصرف قابل بررسی است.

حجت الاسلام رضایی، استاد حوزه و

توانایی ها و پتانسیل های نیروی انسانی در جامعه به خوبی استفاده شود.

اصلاح الگوی مصرف در سراسر فقه مورد توجه قرار گرفته است.

در ادامه این نشست حجت الاسلام رضا اسلامی، پژوهشگر حوزه علمیه گفت: تلقی عمومی از اصلاح الگوی مصرف آخرین حلقه از یک فرایند است، در حالی که اصلاح الگوی مصرف تنها مربوط به مصرف نیست، بلکه تمام مراحل قبل از آن را نیز در بر می گیرد.

حجت الاسلام اسلامی ادامه داد: در کتاب ها و فصول فقهی، مبحث مصرف و اصلاح الگوی مصرف به صورت پراکنده در ابوابی چون اطعمه و اشربه، نفقات، خمس و زکات، زی و تجمل، حجر، فقه حکومتی و دیگر ابواب فقهی آمده است.

وی ادله فقهی اصلاح الگوی مصرف را به دو بخش عمده فردی و اجتماعی تقسیم کرد.

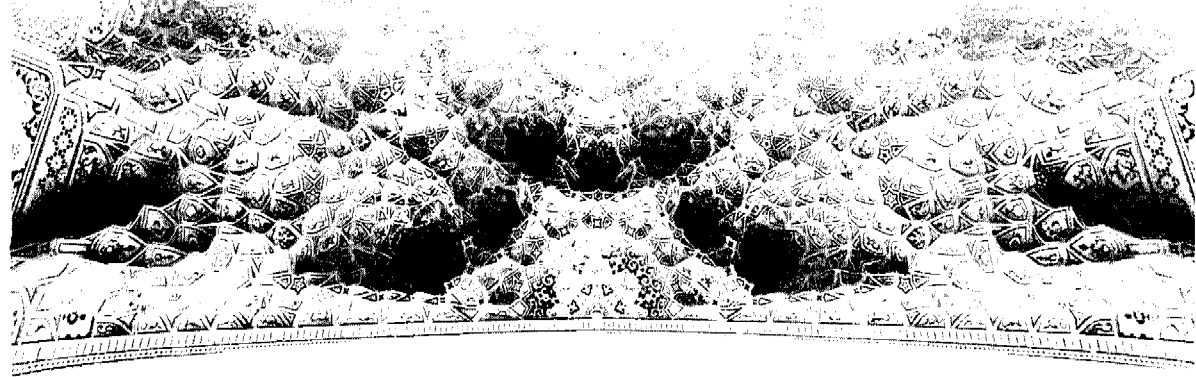
این پژوهشگر حوزوی ادله فردی را به صورت ادله حرمت اسراف، حرمت تبذیر، لزوم رعایت اقتصاد (میانه روی) و تقدیر معیشت، استحباب

انفاق، سخاء، کراهت بخل و خست، ادله استحباب تزین، استفاده از طیب خوش، لباس خوب و آراستگی در زندگی و شناختن رمز آن ها با اسراف، ادله استحباب ترفیه برای خود و دیگران، استحباب قناعت و اکتفا به قدر کفایت، استحباب سعی در خدمت به مردم، احسان، وقف و ادله استحباب زهد و اکتفا به حداقل زندگی، حرمت اذلال نفس، کراهت فقر و استحباب رفع موانع فقر، استحباب تولیدگری و نهی از بطالت و کسالت در زندگی و بیان کرد. وی در بخش اجتماعی ادله حفظ بهداشت، محیط زیست، لزوم حفظ استقلال فرهنگی و عدم تشبه به کفار، لزوم حفظ امنیت اجتماعی، لزوم حفظ استقلال اقتصادی و دیگر ادله را بر شمرد.

وی افزود: در جمع نصوص ادله فوق می توان گفت در فقه فردی انسان باید در زندگی فردی خود خفیف المونه و کثیرالمعونه باشد. البته اسراف یک امر نسبی است و نمی توان آن را در یک حد مشخص و معین قرار داد.

این استاد حوزه گفت: در بخش اجتماعی هم حاکم اسلامی موظف است زندگی مادی

جهانی اینترنت به نشانی از دروس خارج حوزه علمیه بهره بگیرند.

وی تصریح کرد: در حال حاضر درس خارج فقه حضرات آیات ناصر مکارم شیرازی، حسین نوری همدانی و سیدموسی شبیری زنجانی از مراجع تقلید و آیت الله جوادی آملی به صورت زنده از مسجد اعظم حرم مطهر حضرت معصومه علیها السلام برگزار می‌شود.

مدیر مؤسسه صدای بهار، فعال کردن بخش آرشیو متنی و صوتی دروس خارج حوزه‌های علمیه را از دیگر برنامه‌های این مؤسسه دانست و اظهار داشت: با آغاز پخش زنده دروس آرشیو صوتی دروس با تاخیر دوساعته در اینترنت قرار می‌گیرد و فایل متنی آن با یک روز تاخیر منتشر خواهد شد.

وی ادامه داد: همچنین پخش زنده درس خارج فقه و اصول حضرت آیت الله سبحانی از مدرسه علمیه حجتیه قم و درس خارج فقه آیت الله مرتضی مقتدایی، مدیر حوزه‌های علمیه از مدرسه علمیه دارالشفای انجام می‌گیرد.

جوادی یادآور شد: در سال جاری بخش آرشیو

مردم را تامین کند و بر اساس مصالح زندگی آن‌ها برنامه داشته باشد.

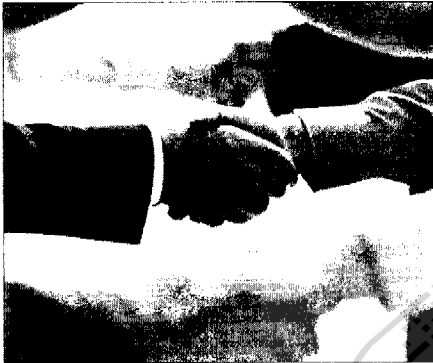

با آغاز سال تحصیلی؛ پخش آنلاین دروس خارج حوزه‌های علمیه در اینترنت آغاز شد

خبرگزاری رسا - مدیر مؤسسه صدای بهار از آغاز پخش زنده دروس خارج حوزه‌های علمیه کشور در اینترنت خبر داد.

جوادی، مدیر مؤسسه صدای بهار گفت: همزمان با آغاز سال تحصیلی، پخش زنده دروس خارج مراجع تقلید و علمای حوزه علمیه در داخل و خارج ایران آغاز شد، هم‌اینک پخش زنده دروس خارج فقه و اصول حوزه علمیه قم، مشهد و اهواز آغاز شده و کاربران می‌توانند به راحتی از طریق شبکه

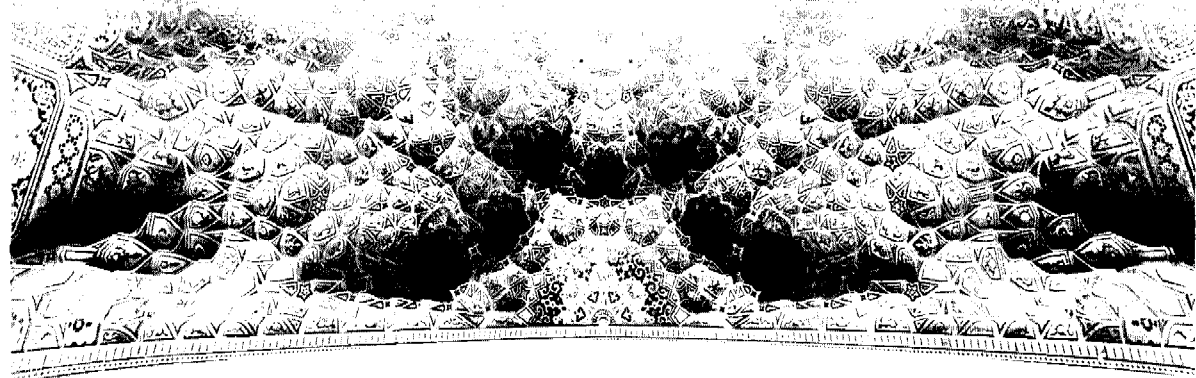
سنی از سوی یک گروه تحقیقاتی از اساتید و طلاب حوزه خراسان راه اندازی شد. به گزارش خبرنگار مهر در مشهد، مصطفی جوادی نسب بعد از ظهر یکشنبه در جمع خبرنگاران افزود، پایگاه اینترنتی گفتگوی آرام میان شیعه و سنی به همت یک گروه تحقیقاتی از اساتید و طلاب حوزه خراسان راه اندازی شده است. مدیر این پایگاه اینترنتی سوق دادن جامعه به سوی منطق گرایی و عقل گرایی و تقویت وحدت شیعه و سنی را از اهداف ایجاد این پایگاه ذکر کرد و اظهار داشت این پایگاه بی طرفانه به شفاف سازی ادعاهای شیعه و سنی پرداخته و اهل سنت را در برابر اهل بدعت قرار می دهد چرا که در

صوتی و متنی درس فقه مقارن حجت الاسلام حسینی قزوینی در اینترنت قرار گرفته است و در نظر داریم به زودی پخش زنده درس وی را برگزار کنیم.

وی افزود: درس خارج فقه و اصول آیت الله موسوی جزایری در اهواز از این هفته آغاز و همچنین فایل صوتی و متنی وی در اینترنت قرار گرفته است و پخش آرشیو متنی و صوتی درس خارج علمای حوزه علمیه مشهد همچون آیات مرتضوی، رضازاده، اشرفی شاهرودی و موسوی خلخالی فعال شده است.

جوادی درباره دروس خارج حوزه علمیه نجف گفت: هم‌اینک بخش متنی و صوتی دروس خارج آیات ایرانی، بشیر نجفی و حکیم در اینترنت قرار گرفته است و با یک روز تاخیر به روز می‌شود. متأسفانه به دلیل مشکلات فنی و مخابراتی در کشور عراق تاکنون موفق به پخش زنده دروس خارج حوزه علمیه نجف نشدیم.

پایگاه اینترنتی گفتگوی آرام میان شیعه و سنی راه اندازی شد
پایگاه اینترنتی گفتگوی آرام میان شیعه و

که هفت منبع آن از منابع شیعه و سایر منابع اهل تسنن است در قطع بالتویی هم اکنون آماده چاپ است که به دلیل کمبود اعتبار به چاپ نرسیده است. جوادی نسب گفت: این کتاب وهابیت را از اهل سنت جدا می کند زیرا در جامعه امروز این دو خلط شده اند، از سوی دیگر به این نکته می پردازد که اموری که وهابیان برای شیعه شرک می دانند از سوی اهل سنت نیز انجام می شود اما وهابیت با آنان برخوردی که با شیعه دارد انجام نمی دهد.

فضای کنونی اغلب مشاهده می شود که طرفین بدون دلیل به هم تهمت می زنند. جوادی نسب فراهم کردن زمینه جستجوی سالم شیعه و سنی در مورد عقاید و دیدگاه های یکدیگر را از مزایای ویژه این پایگاه برشمرد و اظهار داشت هر سه هفته یکبار یک مولوی اهل سنت و یک روحانی شیعه جهت پاسخگویی به سؤالات کاربران معرفی می شوند. وی با اشاره به اینکه این پایگاه برگرفته از وبلاگ:

www.baralichegozashtblogfa.com

است، تصریح کرد این پایگاه به نشانی www.shia sonni.com با بخشهای مختلفی چون مقالات بررسی روایات اهل سنت، مناظرات اعضای سایت با طلاب و مولوی ها و دانشجویان اهل سنت، ترجمه مقالات و مطالب اساتید گروه و بخش عضویت و همکاری در دسترس کاربران قرار دارد. مدیر پایگاه اینترنتی گفتگوی آرام میان شیعه و سنی، از برخی فعالیت های این پایگاه خبر داد و افزود کتاب فرقه وهابیت را بهتر بشناسیم با منبع

